

Opäť jedno okrúhle životné jubileum zas jedného významného slovenského či československého psychológa, teraz klinického. Univerzitný docent PhDr. Ondrej Kondáš, DrSc. sa v zdraví a v plnom pracovnom nasadení dožíva päťdesiatich rokov svojho života.

Vyslovte kdekoľvek na Slovensku, ba v Československu v psychologických a nielen psychologických kruhoch meno Kondáš, a každému je jasné, že ide o najznámejšieho alebo aspoň jedného z najznámejších klinických psychológov u nás, o vedúceho Katedry psychológie FFUK v Bratislave, o autora pozoruhodných i knižných monografií a učebníc atď., slovom o človeka, ktorý má v našej psychológii cveng a ktorý sa o jej rozvoj u nás zásadne zaslúžil.

A tak je jasné, že nielen preto, ani predovšetkým preto, že doc. Kondáš je od začiatkov vychádzania nášho ča-

sopisu členom jeho Redakčnej rady, ale najmä preto, že je to doc. Kondáš, kach práve tohto časopisu nevenovali novopečenému päťdesiatnikovi.

Náš jubilant sa narodil dňa 27. septembra 1930 vo východoslovenskej obci Nižná Kamenica. Po vychození základnej školy v rodnej obci absolvoval gymnázium v Prešove a univerzitné štúdiá na Filozofickej fakulte UK v Bratislave, ktoré ukončil r. 1954 ako promován psychológ.

Jeho prvým pôsobiskom bola Psychiatrická liečebňa vo Veľkých Levároch, pričom skoro od začiatku svojej praxe pracoval súčasne, na úväzok, aj ako odborný asistent Filozofickej fakulty UK v Bratislave, kde po čase prešiel ako na svoje základné a trvalé pracovisko a kde prednášal a dosiaľ prednáša klinickú psychológiu, psychodiagnostiku dospelých a psychoterapiu i reedukáciu. Tu v r. 1962 obhájil svoju kandidátsku dizertačnú prácu, tu bol r. 1966 habilitovaný na docenta z odboru klinickej psychológie, tu získal r. 1978 titul doktora psychologických vied a tu od r. 1970 vedie Katedru psychológie.

Už za svojho účinkovania vo Veľkých Levároch, teda už ako pomerne novopečený klinický psychológ sa náš jubilant neuspokojil len so svojou mnohostrannou klinickou praxou, ale už tu sa začal venovať aj výskumnej a publikačnej činnosti, ktorú potom ako vysokoškolský učiteľ postupne zintenzívňoval a rozširoval, a to od účasti na fakultnom, cez účasť na rezortnom a potom štátnom výskume a od orientácie najsamprv na principiálnejšiu a špecifickejšiu výskumnú problematiku a problematiku súvisiacu s potrebami výuky psychológov i zdravotných pracovníkov, až po zásadnejšie koncepcie knižné publikácie. A tak dnes možno s Kondášovým menom spájať hodne vyše stovky najmä našich, no aj zahraničných časo-

pisecských a zborníkových štúdií, recenzii, pár vysokoškolských skrípt a učebníc, psychodiagnostických metodík a najmä tri súborné vedecké monografie.

Ako vedúci katedry musel byť Kondáš zrejme oveľa širšie orientovaný, no vo výskumnej práci zostáva stále klinikom. Jeho výskumy sú zamerané, alebo aspoň pomerne jednoznačne vyúsťujú alebo do diagnostiky, alebo — a to ešte častejšie a zreteľnejšie — do terapie či rehabilitácie, a to či už ide o problematiku schizofrenie alebo alkoholizmu, koktavosti a tikov alebo dyslexie, stresu či trémy (aby sme spomenuli aspoň tú najfrekvencovanejšiu tematiku). Jeho jednoznačnou doménou i špecialitou je psychoterapia učení, či discentná terapia, ktorá predstavuje jasne kondášovský konceptný príspevok k tomu, čo je vo svetovej odbornej literatúre známe pod menom behaviorálna terapia. V tomto smere patria medzi všeobecne známe jeho monografie: *Podiel učenia v psychoterapii* (1964), *Discentná psychoterapia* (1969, 2. vyd. 1973) a *Tréma — strach zo skúšky* (1979).

Avšak najznámejšou Kondášovou knihou je predsa len jeho *Klinická psychológia* (1977), ktorú — aspoň v jej predchádzajúcom skriptovom variante (*Kapitoly z klinickej psychológie*, 1969) — museli preštudovať všetci poslucháči psychológie na Slovensku (teda aj v Košiciach) a ktorá sa po svojom druhom doplnenom vydaní (1980) stane celoštátnou učebnicou ako jedinou tohto druhu u nás.

Klinická orientácia nášho jubilanta je zjavná aj z ostatných knižných publikácií, ktoré uverejnil v spolupráci s inými autormi, najmä s klinickými psychológmi (s I. Törökom: *Psychológia v rehabilitačnej starostlivosti*, 1965; s L. Ličkom a kol.: *Psychológia v liečebnej rehabilitácii*, 1976).

Bohatá, tu len v najvýznamnejších črtách naznačená učiteľská a publikačná činnosť je istotne najzávažnejším, nie však jediným ukazovateľom rozsiahlej odbornej aktivity doc. Kondáša. Jubilant je totiž členom redak-

ných rád viacerých odborných i populárnych časopisov (domácich i zahraničných) a rozličných komisií (napr. rigoróznej komisie a komisie pre udeľovanie hodností kandidátov psychologických vied, a to nielen pri FFUK, ale aj pri Vojenskej politickej akadémii K. Gottwalda ap.), dlhoročným členom výboru Slovenskej psychologickej spoločnosti, v rámci ktorej bol na dve obdobia zvolený za predsedu sekcie klinickej psychológie a na jedno obdobie za predsedu celej spoločnosti, podpredsedom psychoterapeutickej sekcie Slovenskej psychiatrickej spoločnosti, členom Pracovnej skupiny pre rozvoj psychoterapie v socialistických krajinách, členom-korešpondentom Spoločnosti pre behaviorálnu terapiu a pod. Predovšetkým jeho zásluhou vyšla vyhláška o štatúte klinického psychológa v zdravotníctve a usporiadalo sa postgraduálne štúdium pre poradenských psychológov, špecializované kurzy z discentnej terapie pre klinických psychológov, postgraduálne školenie o psychologickej problematike delikventov pre sudcov, prokurátorov a pracovníkov nápravnej výchovy atď. A to už ani nemožno viac, iba spomenúť, na koľkých a akých rozličných odborných i neodborných fórach, domácich i zahraničných, doc. Kondáš prednášal, propagoval našu psychologickú vedu a prenášal psychologické poznatky do praxe. Okrem toho viedol, alebo oponoval nespočítateľný počet diplomových a viacero kandidátskych, dizertačných prác i záverečných správ o výskumoch, nehovoriac už ani o množstve časopiseckých a zborníkových príspevkov, o kvalite ktorých sa musel zodpovedne vyjadriť atď. Okrem toho chodil za ním poradiť sa nielen poslucháči psychológie, ale aj jeho bývalí žiaci, spolupracovníci, a nenechajú ho na pokoji ani mnohí známi či neznámi, ktorí potrebujú konzultáciu alebo pomoc psychológa, najmä keď majú jednoznačné informácie nielen o tom, že doc. Kondáš je rozhladeným odborníkom, ale že je aj človekom, ktorý ochotne

prispeje radou alebo pomocou všade tam, kde je táto rada alebo pomoc potrebná.

A tak sa pri životnom jubileu doc. Kondáša trochu zamýšľame nad tým, čo všetko má za sebou, ťažko sa nám zdržať otázky, ako vlastne toto všetko stihol a dokázal, kde na to nabral čas a energiu, najmä keď berieme ešte do úvahy, že už vyše štvrtstoročia je šťastlivo ženatý, a že vychoval celkom statočne dnes už dospelých dvoch synov, že má aj svoje hobby (kreslí, rád číta poéziu — najmä Mihálíka, Válka a Rúfusa, pestuje turistiku ap.) a má aj mnohých dobrých osobných priateľov atď.

Pri odpovedi na túto otázku a na otázky, ktoré s ňou bezprostredne súvisia, je nevyhnutné priznať sa doc. Kondášovi nie ako psychológovi, učiteľovi a vedeckému pracovníkovi, ale ako človekovi. Čo si totiž jeho žiaci a spolupracovníci len viac-menej domýšľajú, to jeho priatelia a blízki veľmi dobre vedia, že totiž Ondro Kondáš nemá rád len svoju psychológiu a prácu, ktorá s ňou priamo či nepriamo súvisí, ale má rád predovšetkým život a ľudí, že je priam konštitučne plný energie, vitality a životného optimizmu, čo všetko v ňom víťazí, ba čo ho priam predurčuje na predídanie alebo rýchle zvládnutie skoro každého, niekedy celkom pochopiteľného rozladenia, každého aj odôvodneného znechutenia alebo sklamaní. Keď ho netrápi jeho ulcus alebo jeho kamene, ale aj keď ho trápia, vie zatnúť zuby, vie sa povzniesť. Je mu vlastné, že nemá trému pred nijakou, ani vážnou životnou skúškou, a že nepotrebuje ani discentnú, ani nijakú inú psychoterapiu, pretože má vypestovanú toleranciu a uplatňuje pravidlá prevencie nielen vzhľadom na alkoholizmus, balbuties,

tiky a stresy, ale aj všelijaké iné neduhy, ktoré ničia ľudí jeho spoločenského postavenia. Zapáli si svoju Dalilu, prevetrá si mozog pár kilometrami niekedy trochu riskantnej jazdy na svojej príslovečnej Flatke, stratí sa na pol dňa alebo deň na svoju chatu a potom, a vlastne aj pritom, zas pre neho príslovečne pobeháva hore dolu, vehementne diskutuje, kondášovsky sa zasmieje pod fúzy a je zas, vlastne stále, vo svojej koži.

A takého ho máme pred sebou teraz ako päťdesiatnika, ktorý sa takým necíti a ktorého si ťažko ako takého pripúšťame. Ale je to tak, nepoprie to ani on, ani my. No aj prečo a načo? Ak pre kohokoľvek azda, pre doc. Kondáša okružle jubileum značí istotne len formálny medzník. Fakticky sa nič nedeje, Kondáš ostáva Kondášom a Ondro Ondrom.

Bodaj by tomu bolo tak ešte dlho, ešte veľmi dlho. To je vlastne naše jediné pranie k jeho významnému životnému jubileu, ktoré v sebe zahrňuje všetky ostatné, tlmočené mu osobne od každého z nás, či už ide o jeho žiakov (terajších i bývalých), o jeho kolegov a spolupracovníkov, najmä klinických psychológov, alebo o jeho priateľov, ktorí sa dnes regrutujú aj z jeho bývalých žiakov a dlhoročných spolubojovníkov na rozličných frontoch.

Ako Tvojim priateľom je nám bližšie žičiť nielen Tebe, ale aj sebe, aby si neprestal byť Ondrom, ako súčasne aj Tvojím kolegom nám je totiž jasné, že kým ním neprestaneš byť, zatiaľ bude mať z Teba aj naša psychológia najväčší úžitok a Ty najlepšiu životnú satisfakciu.

V tom všetkom teda — ad multos annos!

Ladislav Košč